

Sygn. akt I KZ 5/19

POSTANOWIENIE

Dnia 1 sierpnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 1 sierpnia 2019 r.,
zażalenia **A.R.**

skazanego z art. 226 § 1 k.k. w zw. z art. 231a k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

na zarządzenie upoważnionego sędziego Sądu Okręgowego w Ł.

z dnia 28 czerwca 2019 r., sygn. akt II Ka [...]

o odmowie przyjęcia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku
Sądu Okręgowego w Ł.

z dnia 26 czerwca 2019 r., wydanego w sprawie II Ka [...],

p o s t a n o w i ł:

**zmienić zaskarżone zarządzenie w ten sposób, że przyjąć
wniosek skazanego A.R. o sporządzenie i doręczenie
uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 26 czerwca
2019 r., sygn. akt II Ka [...].**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 października 2018 r., sygn. akt II K [...], Sąd Rejonowy w
Z. skazał A.R. za występki z art. 226 § 1 k.k. w zw. z art. 231a § 1 k.k. w zw. z art.
64 § 1 k.k. na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności.

Apelacje od tego wyroku wnieśli oskarżony i jego obrońca.

Sąd Okręgowy w Ł. rozpoznał je na rozprawie w dniu 26 czerwca 2019 r.,
trwającej od godziny 9 do 10, na której oskarżony przebywający w Areszcie
Śledczym w B., nie był obecny. Reprezentował go wówczas wyznaczony z urzędu
obrońca. W tym samym dniu Sąd Okręgowy wydał wyrok (co - jak wynika z zapisów
protokołu z rozprawy - musiało nastąpić przed godziną 10 – k. 282v) mocą którego

zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób , że orzeczoną oskarżonemu karę złagodził do 2 miesięcy.

W tym samym dniu, tj. 26 czerwca 2019 r o godz. 9.55 do Sądu Okręgowego w Ł. wpłynął wniosek A.R. o „wydanie mu wyroku z posiedzenia z dnia 26 czerwca 2019 r z uzasadnieniem”, przedłożony przez niego w administracji Aresztu Śledczego w B. w dniu 24 czerwca 2019 r.

W dniu 28 czerwca 2019 r. upoważniona sędzia Sądu Okręgowego w Ł. wydała zarządzenie , mocą którego na podstawie art. 429 § 1 k.p.k. w zw. z art. 457 § 2 k.p.k. i art. 422 k.p.k. odmówiła przyjęcia ww. wniosku skazanego, wobec złożenia go przed wydaniem orzeczenia, którego ten wniosek dotyczy.

Na to zarządzenie zażalenie wniósł skazany, w którym domagał się przyjęcia jego wniosku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie okazało się zasadne, jakkolwiek nie z powodu okoliczności, które podniósł w nim skazany.

Nie ulega wątpliwości, że stosownie do treści art. 422 § 1 k.p.k. wniosek o sporządzenie pisemnego uzasadnienia wyroku można skutecznie złożyć w terminie zawitym 7 dni od ogłoszenia wyroku. Równie bezsporne jest i to, iż termin ten biegnie dopiero od daty ogłoszenia wyroku. Pozbawiony zatem skuteczności jest – co do zasady - wniosek o sporządzenie pisemnego uzasadnienia wyroku złożony przed jego ogłoszeniem, skoro wówczas nie wiadomo nawet tego, czy w ogóle dojdzie do tej czynności, a nawet do samego wydania wyroku (odmienny pogląd skutkowałby przyjęciem wręcz absurdalnej tezy o możliwości złożenia takiego wniosku w każdym czasie przed wyrokowaniem). Przywołane stanowisko jest prezentowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych od lat (także w czasie obowiązywania wcześniejszych kodeksów karnych) i należy je uznać za dominujące i – co do zasady - (aczkolwiek nie w każdym układzie procesowym) aprobować (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 1973 r., VI KZP 44/73, OSNKW 1974, z. 4, poz. 59; postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 października 2002 r., WA 53/02, OSNKW 2002, z. 1 - 2, OSP 2003/10/127, 19 sierpnia 2009 r., IV KZ 38/09, Lex nr 608562, 1 czerwca 2010 r., IV KZ 30/10, OSNwSK 2010/1/1142, 19 lutego 2013 r., II KZ 5/13, Lex nr 1277732).

Zauważyć też należy, iż co do omawianej kwestii w orzecznictwie Sądu Najwyższego brakowało jednak pełnej spójności (por. postanowienia tego Sądu z: 22 maja 2014 r., III KZ 15/14, LEX nr 1463635, 26 lutego 2015 r., III KZ 6/15, LEX nr 1646392).

Ocena sytuacji faktycznej, jaka zaistniała w rozpatrywanym przypadku pozwala stwierdzić, iż zaistniały warunki do odstąpienia od wspomnianej (dominującej) wykładni art. 422 k.p.k., którą w zaskarżonym zarządzeniu zastosowano. Sędzia wydająca to zaskarżone zarządzenie nie uwzględniła w swojej argumentacji tego, iż Europejski Trybunał Praw Człowieka w wyroku z dnia 13 grudnia 2018 r., 21497/14 (Witkowski przeciwko Polsce) uznał, że Polska naruszyła prawo skarżącego do rzetelnego procesu w sprawie karnej ze względu na nieuwzględnienie wniosku o doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem złożonego na godzinę przed wydaniem tego wyroku. Trybunał przy tym stwierdził, że zaprezentowana w tej sprawie wykładnia była nadmiernie formalistyczna i doprowadziła do utraty przez skarżącego prawa do wniesienia apelacji. Taka wykładnia nie mogła więc służyć celowi zagwarantowania pewności prawnej rozstrzygnięć sądowych i prawidłowego sprawowania wymiaru sprawiedliwości, okazała się natomiast swoistą barierą uniemożliwiającą oskarżonemu skorzystanie z jego prawa do odwołania się od wyroku. Prawo dostępu skarżącego do sądu, a co za tym idzie, jego prawo do rzetelnego procesu w sprawie karnej zostało zatem upośledzone w samej swej istocie.

Mając na względzie tezy tego orzeczenia ETPC i tożsamość faktyczną sytuacji stwierdzonej w sprawie w której je wydano z tą ustaloną w niniejszej sprawie (w zakresie czasu złożenia przez uprawnionego wniosku o uzasadnienie wyroku i doręczenie) stwierdzić należało, iż ta zaprezentowana przez ETPC wykładnia art. 422 k.p.k. będzie miała zastosowanie także i wobec skazanego. Wprawdzie w jego przypadku on już zrealizował prawo do zaskarżenia orzeczenia Sądu I instancji do sądu odwoławczego, a złożony przez niego przedmiotowy wniosek dotyczy właśnie wyroku sądu odwoławczego wydanego w wyniku tej kontroli instancyjnej. Niemniej jednak zważywszy na fakt, iż uprawnienie skazanego do zaskarżenia tego wyroku kasacją (co do zasady, z uwagi na charakter wymierzonej mu kary, przysługuje mu z mocy ustawy) jest warunkowane (też co do

zasady) wcześniejszym złożeniem wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia tego wyroku, to uznać należało, iż zastosowanie nadmienionej na wstępie wykładni przepisu art. 422 k.p.k. i stwierdzenie, iż zawsze złożenie wspomnianego wniosku przed ogłoszeniem wyroku skutkuje odmową jego przyjęcia, byłoby nadmiernym formalizmem pozbawiającym praktycznie prawa skazanego (który - co też dla czynienia takowych ocen istotne - był pozbawiony wolności i nie był sprowadzony na rozprawę apelacyjną) do wniesienia kasacji, od wyroku utrzymującego (co do zasady) w mocy wydany wobec niego przez Sąd *meriti* wyrok skazujący go na bezwzględną karę pozbawienia wolności. Proceduralne warunki związane z prawem do wniesienia odwołania od rozstrzygnięcia sądowego są jak najbardziej dopuszczalne, niemniej jednak rację ma Trybunał w przywołanym orzeczeniu, że właściwe organy krajowe muszą unikać nadmiernego formalizmu w ich stosowaniu. Stwierdzone w sprawie zaszłości w postaci: pozbawienia skazanego wolności w czasie rozprawy odwoławczej, jego na niej nieobecności, niewielkiego wymiaru czasu dzielącego moment złożenia przez niego przedmiotowego wniosku, a wydaniem wyroku, którego ten wniosek dotyczy, charakteru orzeczonej wobec niego kary przemawiają za zaniechaniem „stosowania nadmiernego formalizmu” - tak jak to ETPC zauważył.

Nie oznacza to jednak, iż ta zaprezentowana wykładnia art. 422 k.p.k. jest w każdej sytuacji poprawna i będzie zawsze miała zastosowanie w przypadku złożenia przez uprawnionego wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku przed dniem (czasem) ogłoszenia tego wyroku. Będzie to bowiem uzależnione od okoliczności każdego indywidualnego przypadku, które powinny stać się przedmiotem oceny poprzedzającej wydanie w tym przedmiocie decyzji. Te okoliczności będą związane tak z osobą samego uprawnionego, jego ówczesną sytuacją faktyczną, jak i z ustaleniami co do wymiaru czasu dzielącego złożenie przedmiotowego wniosku od ogłoszenia wyroku, którego on dotyczy, czynionymi w kontekście przedstawionej w związku z tym przez uprawnionego argumentacji, dotyczącej przyczyny nie przestrzegania rygorów art 422 k.p.k.

Kierując się zaprezentowanymi względami należało zmienić zaskarżone zarządzenie i przyjąć wniosek skazanego o sporządzenie uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego i doręczenie w celu wniesienia od niego kasacji.

Mając powyższe okoliczności na uwadze postanowiono jak wyżej.